

МЕДИЈИ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ИЗБОРЕ*

Резиме

Тежња сваке савремене државе је успостављање владавине права која у себи инкорпорира основне принципе на којима треба да лежи слободно, отворено и напредно друштво. Неки од тих принципа су грађанска демократија и тајни и непосредни избори. Законито спровођење избора је основни начин за постизање мира и задовољства међу становништвом, јер се тиме вршење власти и уређивање питања од суштинске важности ставља под њихову контролу. Развојем технологије, трендови, али и свакодневница се мењају, па су, поред избора, синоним за слободу и права грађана медији. Медији су средство обавештења који упознају грађане са информацијама различитог садржаја, а пре свега фундаменталног. У зависности од нормативе, развојног ступња, механизма заштите, медији обављају савесно своју функцију, или то не чине у потпуности. Какве су последице приликом извештавања о конкретној појави која је основ здравог друштва у првом, односно другом случају централно је питање које ћемо анализирати у раду. Значај избора је континуирано потврђиван кроз историју, док је неопходност медија у експанзији деценијама уназад, у интензитету који их издиже на врх и изједначава са изборним поступком.

Кључне речи: избори, кампања, медији, слобода изражавања, право на обавештеност.

1. Увод

Савремено друштво подразумева образоване грађане и активне у борби за бољом и сигурнијом будућношћу. Овакве карактеристике значе уживање постојећих права и слобода, заштиту истих у случају њиховог ограничавања или повреде, као и тежњу за проширивањем. Изборно право

* Рад је написан у оквиру Програма истраживања Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за 2021. годину који се финансира из средстава Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

је загарантовано највишим правним актом и представља камен темељац демократији без којег нема правног поретка, нити модерне државе. У Републици Србији је изборно право опште и једнако, а избори су слободни, тајни, лични и непосредни. Устав Републике Србије на почетку прописује да сувереност потиче од грађана и да је нико не може присвојити, нити успоставити власт мимо слободно изражене воље грађана.¹ Владавина права, као основна претпоставка Устава, остварује се слободним и непосредним изборима, уставним јемствима људских и мањинских права и слободама, поделом власти, независном судском влашћу и повиновањем власти Уставу и закону.² Изборно право је обухваћено другим делом Устава, у оквиру каталога људских права. Оно је основно политичко право које уживају сви пунолетни, пословно способни држављани Републике Србије. Изборно право се другачије назива бирачким правом и ту разликујемо његове две модификације: активну и пасивну. Активно бирачко право претпоставља могућност бирања државних представника који ће се борити за опште интересе свих грађана, док пасивно бирачко право значи кандидовање на изборима у циљу спровођења воље бирачког тела. Изборно право и избори уређени су највишим правним актом, али и законима. Кроз историју, избори су еволуирали у тековину без које су незамислива модерна државна уређења. Експанзија технолошких достигнућа мења начине живота, информисања, потребе, поглед на свет генерално. Медији проналазе пут до сваког домаћинства и постају главни извор информација и истина. Њихов значај бива потврђен пробијањем националних барикада и простирањем на глобалном нивоу. Одједном долазимо у ситуацију када нам друге земље, народи, култура, поредак нису тако далеки, непознати и нејасни. Размена мноштва сазнања открива грађанима различите проблеме, али и решења која могу искористити за унапређивање сопствених прилика. Од скромнијих средстава информисања, долазимо до разгранатих, испреплетаних мрежа у којима се законита ограничења слободе изражавања тешко контролишу, па је пласирање лажи и искривљених истина уобичајено, а говор мржње, угрожавање права приватности и остале злоупотребе медијских права и слобода очекивана и заступљена појава. Од значаја који имају за државу и друштво, избори и медији, могу добити потпуно супротно дејство и постати главна кочница у развоју и успостављању општег задовољства. Да се то не би десило важно је анализирати случајеве и предложити решења која би праксу усагласила са нормативним решењима, која нису тако рђаво постављена у нашој држави.

¹ Устав Републике Србије, Сл. Гласник РС, бр. 98/2006, чл. 2.

² Петров, В., Симовић, Д., *Уставно право- приручник за полагање правосудног испита*, Београд, 2020, стр. 39.

Питања на која ћемо покушати да одговоримо су: да ли медији објективно извештавају о изборном поступку, какав је положај опозиционих политичких кандидата и странака, односно тренутних политичких лидера и њихове странке, како је ово питање уређено у нашој нормативи, и сл.?

2. Слобода изражавања као основ медијског права и законитих избора

Слобода изражавања мишљења је услов остваривања демократије, владавине права, али и свих осталих људских права и слобода. Она је претпоставка слободе медија, али и законитих и поштених избора. Устав Републике Србије јемчи слободу мишљења и изражавања, као и слободу да се говором, писањем, сликом или на други начин траже, примају и шире обавештења и идеје.³ Слобода изражавања је регулисана и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода: „Свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу поседовања сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мешања јавне власти и без обзира на границе.“⁴ Слободу изражавања можемо дефинисати и као механизам надзора и брана самовољи, безакоњу, злоупотреби и нелегалном ограничавању права који нарочито долази до изражаја у изборном поступку. Износећи слободно своје мишљење, ставове, идеје, бирачко тело се супротставља евентуалним неправилностима и маневрисању политичких странака и њихових кандидата. Важно је дићи глас и учествовати у дешавањима. Медији су допринели овом новом животном приступу грађана, па морем информација које пласирају, изазивају на опредељивање и укључивање у решавање питања од општег значаја. Медији имају посебну улогу и одговорност да у време изборне кампање извештавају објективно, тачно, потпуно и благовремено, али и да се придржавају постојећих правила и не фаворизују ни једну партију, нити појединца.⁵ Као средство информисања и незаобилазни фактор данашњице, медији имају широк спектар законских обавеза које морају поштовати, а посебно оне које се тичу обављања делатности за време изборног процеса. Њихова одговорност је изузетно велика, јер су они ти који кроје слику прихватљивог/неприхватљивог, истинитог/неистинитог, жељеног/нежељеног у друштву. Масмедијским каналима усмеравају се токови вести, забаве и пропагандних значења, намећу пожељна гледишта и доминантне представе, промовишу ауторитети, идеје и актуелне вредности. Преоптерећеност информацијама

³ Устав Републике Србије, Сл. Гласник РС, бр. 98/2006, чл. 46, ст. 1.

⁴ Европска конвенција о људским правима и основним слободама, чл. 10, ст. 1.

⁵ Николић, Д., *Медијско право*, Београд, 2010, стр. 341.

води дезоријентисаности, несигурности, стресу, неодлучности, а најзад и страху од окружења о ком се толико едукујемо, а толико не знамо. „Народ данас верује да је добро обавештен, али оно што не разуме јесте да су мишљења за која верује да су његова сопствена, у ствари створена у истраживачким институтима и тимовима стручњака из Америке, и да нико од нас није слободан да има сопствено мишљење, управо због информација које добијамо од медија и полстера“, констатује Џон Коулман.⁶ Чини се да је стварност мисаони продукт светских владајућих елита, а да су медији алатке попут чекића које укивају информације у свест рецепијента, стварајући атмосферу критичког паралисања мислеће публике и политике без демократских стандарда и метода обликовања и спровођења (дебате, заједнички рад, конструктивна полемика и плодни разговори, итд.).⁷ Упркос овим негативностима које је информатичко доба донело, не треба занемарити позитивно које медији могу да пруже уколико се ослободимо и узмемо оно што нам правни поредак гарантује. Слободно изражавање отвара нове видике и убеђења која, уз мало више ангажовања, можемо живети.

3. Право на информисање о изборима

Право на информисање о изборима је изведено из уставног права и основе медијских права и слобода- права на обавештеност. Устав у члану 51 прописује да свако има право да истинито, потпуно и благовремено буде обавештаван о питањима од јавног значаја и да су средства јавног обавештавања дужна да то право поштују, као и да свако има право на приступ подацима који су у поседу државних органа и организација којима су поверена јавна овлашћења. Ово право је разрађено у Закону о јавном информисању и медијима, чланом 4.⁸ Закон прописује да се слобода јавног информисања не сме повређивати злоупотребом службеног положаја и јавних овлашћења, својинских и других права, као ни утицајем и контролом над средствима за штампање и дистрибуцију новина или мрежама електронских комуникација које се користе за дистрибуцију медијских садржаја. Забрањен је сваки вид дискриминације, притиска, претњи и насиља над уредницима медија, новинарима и другим лицима из области јавног информисања. Раније је ово право било предмет

⁶ Милашиновић, С., Јевтовић, З., Деспотовић, Љ., *Политика, медији, безбедност*, Београд, 2013, стр. 243.

⁷ *Исто*, стр. 228.

⁸ Закон о јавном информисању и медијима, Сл. гласник РС, бр. 83/2014, 58/2015 и 12/2016, чл. 4.

регулисања медијских закона, али је еволуција изборног права и средстава јавног информисања ово питање обухватила и изборним правима.⁹

Право на информисање о изборима је комплексне правне природе и у себи обједињује више права, почев од права бирача, преко права политичких странака, до права номинованих кандидата. Наличје ових права јесу обавезе органа за спровођење избора, државних органа, али и информативних медија. Поред права и обавеза, изборни закони установљавају начела на којима почивају легални и легитимни избори, и то: принцип јавности рада органа за спровођење избора, принцип једнаког приступа медијима, принцип равноправности предлагача изборних листа и кандидата у представљању изборних програма и кандидата у информативним медијима, принцип фер и слободног извештавања, принципи благовременог, истинитог и непристрасног обавештавања бирача и др.¹⁰ Професорка Пајванчић ово право сагледава кроз три групе права:¹¹

1) I група- права на информисање о изборима која се остварују у току целокупног изборног поступка. У ову групу спадају: право грађана на информисање о изборима; права предлагача кандидата или кандидатских листа; права номинованих кандидата у вези са информисање о изборима. Наведеним правима се учесницима изборног поступка (бирачи, политички кандидати и странке) гарантује објективно и истинито информисање о изборима. Ова група права подразумева дужности органа за спровођење избора и информативних медија у вези са остваривањем права на информисање о изборима.

2) II група- права на информисање о изборима у току изборне кампање. Ова група обухвата: право бирача да буду обавештени о изборним програмима и номинованим кандидатима; право предлагача кандидата или кандидатских листа на једнак приступ јавним гласилима; право предлагача на друге облике информисања бирача у току изборне кампање (конференције, јавни скупови, плакати, огласи, летке, и сл.); дужност државних органа да омогуће увид у информације од значаја за изборе; дужност државних органа да буду непристрасни у изборној кампањи; дужност државних органа да обезбеде слободу изражавања у медијима; дужност државних органа да обезбеде просторије за изборну пропаганду; дужност органа за спровођење избора да информишу јавност о питањима од значаја за изборе; дужност органа за спровођење избора да

⁹ Закон о избору народних посланика, Сл. гласник РС, бр. 35/2000, 57/2003 - одлука УСРС, 72/2003 - др. закон, 75/2003 - испр. др. закона, 18/2004, 101/2005 - др. закон, 85/2005 - др. закон, 28/2011 - одлука УС, 36/2011, 104/2009 - др. закон, 12/2020 и 68/2020, чл. 5.

¹⁰ Пајванчић, М., *Изборно право*, Нови Сад, 2008, стр. 121.

¹¹ *Исто*, стр. 122.

прате остваривање обавеза државних органа и информативних медија у току изборне кампање; дужност благовременог, свеобухватног, истинитог, непристрасног и избалансираног информисања о изборним програмима, и номиновањем кандидатима; дужност представљања изборних програма предлагача, и кандидата под једнаким условима; дужност објављивања одређених информација у вези са изборном кампањом; дужност организовања одређених емисија у току изборне кампање; дужности у вези са плаћеним представљањем; дужност поштовања изборне ћутње.

3) III група- право на заштиту права на информисање о изборима. Ово право интегриса три посебне групе права, груписане према изборним субјектима чија се права штите. Прва група се односи на права бирача, политичких кандидати и кандидатских листа. У другој групи су права која остварују надлежни органи, а пре свега органи за спровођење избора. Трећу групу чине права посебних органа (медији, надзорни орган) којима је закон ставио у надлежност да обављају својеврстан надзор над остваривањем права на информисање о изборима.¹² Повреде овог типа су теже препознатљиве, а најчешће се односе на медијско представљање.

Поштовање наведених права и дужности је услов за спровођење демократских избора који су једини начин успостављања законите и легитимне власти. Избори сами по себи не значе демократију и нису циљ, већ корак ка њеном остварењу¹³, уз остале кораке који воде стабилној држави и напредном друштву. Остваривање права на информисање о изборима, односно права на обавештеност генерално је нужност савременог човека и начин за снажање и функционисање у свакодневници, али и остваривање различитих бенефита.

4. Улога медија у изборном поступку - домаћа регулатива

Предизборна и изборна кампања су прави медијски изазови који повезују власт и опозицију у жељи да се представе у што позитивнијем контексту и привуку што већи број гласача.¹⁴ На том путу су медији незаобилазни и водећи фактор без чијег деловања бирачко тело не би имало прилике да се упозна са страначком идеологијом политичких партија или кандидата које претендују да их воде у нове просторне и временске димензије. Непознавање ставова, идеја, планова потенцијалне

¹² Исто, стр. 130.

¹³ Настић, М., *Изборна правила у Србији и европски стандарди: опште право гласа*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, 2014, стр. 187-206.

¹⁴ Вучковић, Ј., *Однос медија и политичких странака у изборном процесу (Основни принципи медијског приступа)*, *Дијалог о изборима 2020*, Електронски билтен, бр. 4/2020 - Медији и избори, Београд, 2020, стр. 33-48.

водеће класе води суздржаности и незадовољству због немогућности утицаја на питања од директног утицаја и важности за грађане. Од непроцењиве је важности рад медија који обављају своју делатност у легалним оквирима.

Утицај медија на изборе је константан и значајан од прве до последње фазе изборног поступка. Управо зато је регулисан бројним националним, али и међународним актима. Међутим, поставља се питање да ли се утицај окончава последњом изборном радњом или он ипак не престаје. Чини се да свако од нас може дати одговор на ово питање. Чини се да се за владајуће партије и кандидате изборна кампања не окончава, напротив. Она се појачава након добијених избора, завијена у другачију форму и представљена кроз извештаје грађана о активностима које функционери спроводе, завршавају, односно решавају! За то време опозиција скоро да не постоји. Овакво пропагандно понашање итекако утиче на свест бирачког тела, па се након дужег времена почиње веровати у слику коју гледамо свакодневно, било да је она верна или не. Овакве и бројне друге неправилности наш правни систем је покушао да предупреди адекватним законским и подзаконским нормама.

Питање утицаја медија на изборе је најдетаљније регулисано Правилником о начину извршавања обавеза јавних медијских сервиса током изборне кампање, који је донело Регулаторно тело за електронске медије, као и изборним законима који уређује све врсте избора, како на државном, тако и на покрајинском, односно локалном нивоу. Савет Регулаторног тела је укинуо претходни Правилник о обавезама медија током предизборне кампање, а да претходно није усвојио нови. Стари Правилник је укинут због „процеса дигитализације и примедби које је имало Министарство културе и информисања“, како је навео члан Савета РЕМ-а.¹⁵ О чему се тачно ради није конкретизовано. Њиме је било уређено поступање радио и телевизијских станица од тренутка расписивања избора до саопштавања изборних резултата на свим врстама и нивоима избора. Правилник је обавезивао јавне медијске сервисе- Радио-телевизија Србије и Радио-телевизија Војводине, да омогуће свим изборним учесницима равномерно представљање, забрањивао је прикривено препоручивање појединих кандидата, учешће политичких функционера у забавним, документарним и сличним медијским програмима у време кампање, и још много тога.¹⁶ Нов Правилник је донет 07. фебруара 2020. године на седници Савета Регулаторног тела за електронске медије, након две одржане јавне расправе.¹⁷ Првим чланом се наговештава да се правила која

¹⁵ <https://insajder.net/sr/sajt/vazno/13736/>, приступљено: 27.04.2021.

¹⁶ Исто.

¹⁷ Правилник о начину извршавања обавеза јавних медијских сервиса током предизборне кампање, <http://www.rem.rs/uploads/files/Podzakonska%20regulativa/Pravilnik%20o%20na%C4>

следе односе на обавезе јавних медијских сервиса, па се одмах намеће питање шта се дешава са регулисањем програма комерцијалних радио и телевизијских станица за време изборног поступка? Неуређивање овог питања изазива значајне последице у пракси, па донекле и обесмишљава постојећа правила, јер се на овај начин аудиторјум не штити, већ је изложен различитим притисцима и неправилностима од стране осталих емитера. Претходни Правилник је садржао норме које су важиле за све електронске медије, и комерцијалне и јавне, па је у овом делу учињен корак назад у овој области. Повучени Правилник је садржао бројне мањкавости, а највише је привлачило пажњу недовољно поштовање принципа равномерне медијске заступљености у програмима учесника изборне трке, па се очекивало да ће нова регулатива отклонити овакве проблеме. То се није десило. Данас су на снази прилично неприцизне, па чак и контрадикторне норме, па се чини да простора за манервисање има више него пре. Пример једне збуњујуће норме се налази у члану 5, и она гласи: „ Јавни медијски сервис је дужан да приликом информисања о предизборним активностима подносилаца изборних листа и кандидата обезбеди њихову заступљеност у програму без дискриминације, имајући у виду значај политичких странака и кандидата, односно значај догађаја у којима они учествују.“ То значи да јавни сервиси могу да политичким партијама у кампањи посвете време по њиховом значају, а не свима подједнако, па се опет уочава слабост позитивних прописа.¹⁸ Међутим, члан који је највише пажње привукао и око кога се најдуже полемисало, нарочито од стране стручних тимова и еминентних имена из области медија, а који је на крају задржан у овом подзаконском документу, је чл. бр. 5. Њиме је уређивачком тиму јавног сервиса остављено на процену колико времена ће у програму одвојити за конкретног политичара, односно политичку странку у односу на значај који имају. На овај начин се ствара простор за „легализацију дискриминаторског приступа“, чиме се циљ уређивања целог питања озбиљно пољуљао. Непостојање критеријума на основу којих би се објективно одредио значај може довести до колизије између обавезе прописане Правилником и обавезе да се о предизборним активностима свих кандидата током предизборне кампање извештава „без дискриминације“, садржане у Закону о електронским медијима¹⁹ и Закону о јавним медијским сервисима²⁰. Члан 5

[%8Dinu%20izvr%C5%A1avanja%20obaveza%20javnih%20medijskih%20servisa%20tokom%20Predizborne%20kampanje.pdf](#)

¹⁸ <https://www.autonomija.info/pravilnik-rem-a-o-javnim-servisima-kreira-jos-losije-uslove-za-predstavljanje-stranaka.html>, приступљено: 26.04.2021. у 20:36 часова.

¹⁹ Закон о електронским медијима, Сл. гласник РС, бр. 83/2014 и 6/2016- др. закон.

²⁰ Закон о јавним медијским сервисима, Сл. гласник РС, бр. 83/2014, 103/2015, 108/2016 и 161/2020.

гласи: „Јавни медијски сервис је дужан да приликом информисања о предизборним активностима подносилаца изборних листа и кандидата обезбеди њихову заступљеност у програму без дискриминације, имајући у виду значај политичких странака и кандидата, односно значај догађаја у којима они учествују.“ На тренутке се кристалише питање да ли је новим Правилником направљен икакав помак и отклоњен било какав недостатак или су они умножени? Још једна мана која се може приписати новом Правилнику тиче се нерегулисања питања „функционарне кампање“²¹. Напоменули смо да нам је сасвим позната пракса владајућих политичара да кроз изјаве о редовним активностима промовишу своју странку, пропагандно делујући на аудиторијум и прозивајућим тоном продужавајући минуте у медијима не би ли прикупили глас више. Ово питање данас није уређено, па се овакве ситуације могу дешавати, нарочито што се у чл. 4, ст. 2 јавном медијском сервису дозвољава да у информативним програмима, изван програма који се односе на предизборну кампању, извештава о актуелним збивањима и активностима државних органа и функционера.

Упоредјујући неважећи и позитиван Правилник отворили смо нека питања о којима би се могло полемисати. Оно што можемо закључити јесте да се простор злоупотребе утицаја није смањило, па да су неправилности и убудуће очекиване. Гло за фер и поштене изборе није обезбеђено, пре свега изузимањем комерцијалних медија од подзаконске регулативе. Да ли ће у пракси ствари боље функционисати остаје нам да пратимо и проценимо. Оно што је сигурно јесте да је регулатива на међународном нивоу квалитетније регулисала нека питања из ове области. Тако, Савет Европе је први пут дефинисао заједнички став према пожељном понашању држава чланица у односу на стварање правила у изборним процесима својом Препоруком бр. Р (99) 15, у којој: „Препоручује владама држава чланица да размотре начине за обезбеђивње поштовања начела правичности, уравнотежености и непристрасности у извештавању медија о предизборним кампањама, као и да размотре усвајање мера за спровођење тих начела у оквиру свог националног законодавства или праксе када је то прикладно и у складу са уставним правом.“²² У истом документу се наглашава да начела правичности, уравнотежености и непристрасности у извештавању медија „треба да се примењују на извештавање о свим врстама политичких избора који се одржавају у државама чланицама, то јест на председничке, парламентарне,

²¹ <https://www.cenzolovka.rs/drzava-i-mediji/novi-pravilnik-rem-a-stvaranje-dodatne-konfuzije-tokom-predizborne-kampanje/>, приступљено: 26.04.2021. у 21:14 часова.

²² Вељановски, Р., *Супротности између регулативе и праксе у медијском обезбеђивању равноправности учесника у изборима - случај Србија*, у: Дијалог о изборима 2020, Електронски билтен, бр. 4/2020 - Медији и избори, Београд, 2020, стр. 4-16.

регионалне и тамо где је то могуће, локалне изборе и референдуме“.²³ Савет Европе је донео Препоруку 2007. године, у којој је детаљније разрадио постављене принципе. Препорука није изостала ни 2010. године, а њен садржај су испуњавала начела и мере за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета. Њоме се препоручује владама држава чланица да „ испитају постојеће законодавне и друге мере, да их стално разматрају и да прикупљају и анализирају релевантне податке у циљу праћења и отклањања сваке непосредне или посредне дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета“.²⁴ Савет Европе је донео Препоруку и 2018. године у којој се уређује питање медијског плурализма и транспарентности власништва над медијима.²⁵

Медији су у последње време отворили многа питања из различитих области које правни поредак настоји испратити и регулисати на најбољи начин. Доносе се различити акти на националном и међународном нивоу са посебним предметом и циљем уређивања, па је очекивано да у будућности буде новина и измена, јер је реч о врло турбулентној сфери друштвених односа.

5. Закључак

Наша држава се у реформи медијске области наслања на међународне акте. Полазни ентузијазам за промене и уочавање мањкавости нормативе није проблем. Пракса верно осликава нужност конкретних измена и допуна. Законодавац не делује увек онако како се на први поглед очекује. Прави пример је питање које смо анализирали у раду. Основни акти који регулишу однос изборних радњи и медија су непрецизно и неусклађено регулисали многа питања, па се дискриминација изборних учесника и пласирање необјективних информација може очекивати и убудуће. Позиционирани политички кандидати ће користити своје функције за представљање бирачком телу и мимо времена одређеног за то.

²³ Препорука бр. R (99) 15 Комитета министара државама чланицама о мерама у вези са извештавањем медија о предизборним кампањама, http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/download/se_preporuka_r_99_15.pdf, приступљено: 26.04.2021. у 00:23 часова.

²⁴ Препорука CM/Rec (2010)5 Комитета министара државама чланицама о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета https://www.rodnaravnopravnost.rs/attachments/013_RecCM2010_5_SR.pdf, приступљено: 26.04.2021. у 00:46 часова.

²⁵ Препорука CM/Rec (2018)1 Комитета министара земљама чланицама о медијском плурализму и транспарентности власништва над медијима, <https://rm.coe.int/ser-cm-rec-2018-1-media-pluralism-and-transparency-pdf/16809371eb>, приступљено: 26.04.2021. у 00:58 часова.

Комерцијални медији ће поштовати одредбе којима се регулише њихово функционисање, а које се не подударају са одредбама које регулишу рад јавних сервиса. Овде могу настати спорне, контрадикторне и незаконите ситуације. Многа додатна питања треба унапредити, па се праћење не сме прекидати, јер је реч о непредвидљивим појавама које су непроцењивог значаја и на које се надопвезују принципи на којима лежи свака модерна, уређена цивилизацијска творевина.

*Ružica Kijevčanin, LL.M., Junior Researcher
Faculty of Law University of Kragujevac*

MEDIA AND THEIR INFLUENCE ON ELECTIONS

Summary

The aspiration of every modern state is to establish the rule of law, which incorporates the basic principles on which a free, open and prosperous society should lie. Some of these principles are civil democracy and secret and direct elections. The legal conduct of elections is the basic way to achieve peace and satisfaction among the population, because it puts the exercise of power and the regulation of issues of essential importance under their control. With the development of technology, trends, but also everyday life are changing, so, in addition to elections, the media are synonymous with freedom and citizenship rights. The media are a means of information that introduces citizens to information of various contents, and above all fundamental. Depending on the norm, level of development, protection mechanisms, the media conscientiously perform their function, or do not do it completely. What are the consequences when reporting on a specific phenomenon that is the basis of a healthy society in the first or second case is a central question that we will analyze in this paper. The importance of elections has been continuously confirmed throughout history, while the necessity of the media has been expanding for decades, in the intensity that elevates them to the top and equates them with the election process.

Key words: *elections, campaign, media, freedom of expression, right to information.*

Литература

- Вучковић, Ј., *Однос медија и политичких странака у изборном процесу (Основни принципи медијског приступа)*, у: Дијалог о изборима 2020, Електронски билтен бр. 4/2020 - Медији и избори.
- Вељановски, Р., *Супротности између регулативе и праксе у медијском обезбеђивању равноправности учесника у изборима - случај Србија*, у: Дијалог о изборима 2020, Електронски билтен бр. 4/2020 - Медији и избори.
- Милашиновић, С., Јевтовић, З., Деспотовић, Љ., *Политика, медији, безбедност*, Београд, 2013.
- Настић, М., *Изборна правила у Србији и европски стандарди: опите право гласа*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, 2014.
- Николић, Д., *Медијско право*, Београд, 2010.
- Пајванчић, М., *Изборно право*, Нови Сад, 2008.
- Петров, В., Симовић, Д., *Уставно право- приручник за полагање правосудног испита*, Београд, 2020.
- Европска конвенција о људским правима и основним слободама.
- Закон о јавном информисању и медијима, *Сл. гласник РС*, бр. 83/2014, 58/2015 и 12/2016
- Закон о избору народних посланика, *Сл. гласник РС*, бр. 35/2000, 57/2003 - одлука УСРС, 72/2003 - др. закон, 75/2003 - испр. др. закона, 18/2004, 101/2005 - др. закон, 85/2005 - др. закон, 28/2011 - одлука УС, 36/2011, 104/2009 - др. закон, 12/2020 и 68/2020.
- Закон о електронским медијима, *Сл. гласник РС*, бр. 83/2014 и 6/2016- др. закон
- Закон о јавним медијским сервисима, *Сл. гласник РС*, бр. 83/2014, 103/2015, 108/2016 и 161/2020
- Правилник о начину извршавања обавеза јавних медијских сервиса током предизборне кампање,
<http://www.rem.rs/uploads/files/Podzakonska%20regulativa/Pravilnik%20o%20na%C4%8Dinu%20izvr%C5%A1avanja%20obaveza%20javnih%20medijskih%20servisa%20tokom%20predizborne%20kampanje.pdf>
- Препорука бр. Р (99) 15 Комитета министара државама чланицама о мерама у вези са извештавањем медија о предизборним кампањама, http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/download/se_preporuka_r_99_15.pdf
- Препорука СМ/Rec (2010)5 Комитета министара државама чланицама о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета https://www.rodnaravnopravnost.rs/attachments/013_RecCM2010_5_SR.pdf
- Препорука СМ/Rec (2018)1 Комитета министара земљама чланицама о медијском плурализму и транспарентности власништва над медијима, <https://rm.coe.int/ser-cm-rec-2018-1-media-pluralism-and-transparency-pdf/16809371eb>
- Устав Републике Србије, *Сл. гласник РС*, бр. 98/2006.
- <https://www.autonomija.info/pravilnik-rem-a-o-javnim-servisima-kreira-jos-losije-uslove-za-predstavljanje-stranaka.html>
- <https://insajder.net/sr/sajt/vazno/13736/>
- <https://www.cenzolovka.rs/drzava-i-mediji/novi-pravilnik-rem-a-stvaranje-dodatne-konfuzije-tokom-predizborne-kampanje/>